

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

Державний біотехнологічний університет
State Biotechnological University

***НАУКОВІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА
SCIENTIFIC BASIS TO RAISE AGRICULTURAL PRODUCTION
EFFECTIVENESS***

МАТЕРІАЛИ/MATERIALS

VI Міжнародної науково-практичної конференції

VI International scientific and practical conference

присвячена ювілейним річницям професорів
О. М. Можейка, В. В. Милого, Ю. В. Будьонного, І. І. Назаренка

There are dedicated to the anniversaries of professors
O. M. Mozheyk, V. V. Mylo, Y. V. Budyonny, I. I. Nazarenko

29–30 листопада 2022 р./ 29–30-th of noviembre, 2022
Харків/Kharkiv

ЗМІСТ

1	ВНЕСОК ПРОФЕСОРА Ю. В. БУДЬОННОГО В АГРОНОМІЧНУ НАУКУ І ПРАКТИКУ	12
2	ВНЕСОК ПРОФЕСОРІВ МОЖЕЙКА О. М., МИЛОГО В. В., НАЗАРЕНКА І. І. В РОЗВИТОК АГРАРНОЇ НАУКИ УКРАЇНИ	15
3	Ali Saiyad QUALITY SEED PRODUCTION IN HYBRID RICE	17
4	Bondarenko P., Yudytska I. PRODUCTIVITY OF SWEET CHERRY IN SOUTHERN UKRAINE UNDER STRESS CONDITIONS	22
5	Gorlachova O., Gorbachova S., Ponomarenko N., Suprun O. CHANGES IN THE FATTY ACID COMPOSITION OF MILLET GRAIN DURING ITS STORAGE	24
6	Antypova L., Khomenko M., Bloch-Orłowska J. THE THURINGIAN MALLOW (<i>LAVATERA THURINGIACA</i> L.) AND ITS UNIQUE PROPERTIES	26
7	Tsotne Samadashvili ENVIRONMENTAL CLIMATE CHANGE AND ROLE OF LIQUID FERTILIZERS IN INCREASING WHEAT YIELDS IN THE ARID ZONE	28
8	Zhambyl A. M., Borankulova A. S., Kabylda A. I. THE USE OF CHICKPEAS IN THE PRODUCTION OF GLUTEN-FREE PASTA	31
9	Ахметжанова А. А., Изтаев А. И., Байгазиева Г. И. ИНФОРМАЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ПО ТЕХНОЛОГИИ ПРОИЗВОДСТВА БЕЗАЛКОГОЛЬНОГО ПИВА	33
10	Байысбаева М. П., Изембаева А. К., Молдақұлова З. Н., Жуманазар Д. Б. ПРИМЕНЕНИЕ ЛЬНЯНОГО СЕМЕНИ В КАЧЕСТВЕ ПИЩЕВОЙ ДОБАВКИ В РЕЦЕПТУРЕ РЖАНО-ПШЕНИЧНОГО ХЛЕБА	36
11	Басюк С. М. ПЕРЕДУМОВИ ТА ОСНОВНІ ШЛЯХИ ВИБОРУ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СТОЛОВОГО БУРЯКУ	39
12	Безвіконний П. В., Потапський Ю. В. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ГІБРИДІВ БУРЯКУ СТОЛОВОГО В УМОВАХ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	41
13	Безпалько В. В., Жукова Л. В., Рожков А. О. ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ САФЛОРУ КРАСИЛЬНОГО В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	44
14	Бидахметов А. К. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ БАХЧЕВЫХ КУЛЬТУР В ПРОИЗВОДСТВЕ АЛКОГОЛЬНЫХ НАПИТКОВ	46

15	Білоусова З. В., Кенєва В. А. ВПЛИВ СИСТЕМИ ЖИВЛЕННЯ НА ХІМІЧНИЙ СКЛАД РОСЛИН ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	48
16	Білоусова З. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИН ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ	50
17	Бобось І. М. ВПЛИВ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА РІСТ І РОЗВИТОК ВІГНИ ОВОЧЕВОЇ	52
18	Божко Л. Ю., Барсукова О. А., Гончар К. В. АГРОКЛІМАТИЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	54
19	Бублик Л. І., Круть М. В. ІННОВАЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ХІМІЧНОГО МЕТОДУ ЗАХИСТУ РОСЛИН	57
20	Бунчак О. М., Сендецький В. М. ВПЛИВ ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ ЗІ ЗБАЛАНСОВАНИМ УМІСТОМ ТРИВАЛЕНТНОГО ХРОМУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЗЕРНА СОЇ	60
21	Васильєва Ю. В. ЕФЕКТИВНІСТЬ АКАРИЦИДУ МАСАЙ ПРОТИ ЯБЛУНЕВОГО ГАЛОВОГО КЛІЩА	63
22	Винокурова Н. В. ВИБІР СПОСОБУ ПІДГОТОВКИ ҐРУНТОВОГО ЗРАЗКА ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ГРАНУЛОМЕТРИЧНОГО СКЛАДУ НА ЛАЗЕРНОМУ АНАЛІЗАТОРІ ЧАСТОЧОК	66
23	Волков А., Іщенко К. ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ СОРГО ЗЕРНОВОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКА	68
24	Волощук І. В., Циганкова В. А. ПОДІБНИЙ АУКСИНАМ ТА ЦИТОКІНІНАМ ЕФЕКТ ПОХІДНИХ ПІРИМІДИНУ НА РІСТ І РОЗВИТОК РОСЛИН ПШЕНИЦІ (<i>TRITICUM AESTIVUM</i> L.)	69
25	Воропай Ю. В. ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ВМІСТУ БІЛКА В ЗЕРНІ НУТУ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	73
26	Воротинцева Л. І., Панарін Р. В. ЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ МЕЛІОРОВАНИХ ЗЕМЕЛЬ ТА ЗАХОДИ З ЙОГО ВІДНОВЛЕННЯ	75
27	Галагура А. О. ВПЛИВ ПІДЩЕП НА ВРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ ДИПЛОЇДНОГО КАВУНА ЮКОН F ₁ ТА ТРИПЛОЇДНОГО КАВУНА КІДМАН F ₁	77

- 28 **Гончарова Д. Д., Деревянко І. О.**
ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ТА ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ
ОЗИМОЇ ЗА УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО
БІОЛОГІЧНОГО ПРЕПАРАТУ «МЕГАВРОЖАЙ» 79
- 29 **Гопцій Т. І., Лиманська С. В., Гудим О. В.**
ГОСПОДАРСЬКА ЦІННІСТЬ ЗЕРНА АМАРАНТУ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИРОЩУВАННЯ У СХІДНІЙ ЧАСТИНІ
ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 81
- 30 **Господаренко Г. М., Любич В. В., Яровий Я. О.**
ПРОДУКТИВНІСТЬ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД УДОБРЕННЯ
НА ЧОРНОЗЕМІ ОПІДЗОЛЕНОМУ 83
- 31 **Григорова Н. С.**
БІОІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОШУК ОРТОЛОГІВ ГЕНА *RHT-1*
У ЗЕРНОВИХ ЗЛАКОВИХ КУЛЬТУР 85
- 32 **Грицюк Н. В., Бакалова А. В.**
ТЕХНОЛОГІЯ ЗАХИСТУ ПОСІВІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВІД
ШКІДЛИВИХ ОРГАНІЗМІВ АГРОЦЕНОЗУ В ПОЛІССІ УКРАЇНИ 87
- 33 **Грошева О. О.**
СТАН ҐРУНТОВОЇ СТРУКТУРИ ЧОРНОЗЕМІВ ТИПОВИХ
ЗА СУЧАСНИХ СИСТЕМ ЗЕМЛЕРОБСТВА 89
- 34 **Гузун Л. З.**
ВЛИЯНИЕ ПОВЫШЕННОЙ ВЛАЖНОСТИ НА КАЧЕСТВО
СЕМЯН ЛОПАЮЩЕЙСЯ КУКУРУЗЫ 92
- 35 **Гурманчук О. В., Плотницька Н. М., Невмержицька О. М.,
Павлюк І. О.**
КОНТРОЛЬ СЕГЕТАЛЬНОЇ РОСЛИННОСТІ АГРОФІТОЦЕНОЗУ
ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ 95
- 36 **Давиденко С. Ю.**
ПЛОЩА ЛИСТЯ ПОСІВІВ СОРГО ЗЕРНОВОГО ЗА РІЗНИХ
МІЖРЯДЬ ТА НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ В ПІВНІЧНОМУ
СТЕПУ УКРАЇНИ 97
- 37 **Дегтярьов В. В., Щербаков О. Ю.**
РІВЕНЬ РОДЮЧОСТІ ЧОРНОЗЕМІВ ТА ЇХ ГУМУСОВИЙ СТАН 100
- 38 **Дегтярьов Ю. В., Крохін С. В.**
УМІСТ ВОДОРОЗЧИННИХ СОЛЕЙ КАЛЬЦІЮ В ЧОРНОЗЕМІ
ТИПОВОМУ ЗА УМОВ РІЗНОГО ВИКОРИСТАННЯ 104
- 39 **Дегтярьова З. О.**
ВПЛИВ НАСИЧЕННЯ КОРОТКОРОТАЦІЙНИХ СІВОЗМІН
СОНЯШНИКОМ НА ЦЕЛЮЛОЗОЛІТИЧНУ АКТИВНІСТЬ ҐРУНТУ 107
- 40 **Диханбай А. Ж., Батырбаева Н. Б., Кекибаева А. К.**
ПОДБОР РЕЦЕПТУРЫ ПИВА С НИЗКИМ СОДЕРЖАНИЕМ
ГЛЮТЕНА 110
- 41 **Доля С. М., Мохамед Іфкірн**
УРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО ЗАЛЕЖНО ВІД
СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ В ЛІВОБЕРЕЖНОМУ 113

ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

- 43 **Донченко А. О.**
ПОЛІМОРФІЗМ НУКЛЕОТИДНОГО СКЛАДУ ГЕНІВ
КАНАБІНОЇДНОСТІ В *CANNABIS SATIVA L.* 114
- 44 **Дуарте А. М., Рейс М. А., Дуарте Б. З.**
РАЗВИТИЕ ПОДХОДОВ К УПРАВЛЕНИЮ ПОЧВЕННЫМ
ПОКРОВОМ ЦИТРУСОВЫХ САДОВ В ПОРТУГАЛИИ.
ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО ПОВЫШЕНИЮ ПЛОДОРОДИЯ ПОЧВЫ
И СЕКВЕСТРАЦИИ УГЛЕРОДА 115
- 45 **Дудка А. А., Бруньов М. І., Сороколіт Є. М.**
ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ
СОЇ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 118
- 46 **Ержигитова П., Жумагалиева Г. М.**
ОСОБЕННОСТИ МЯСНОЙ ПРОДУКТИВНОСТИ И ОЦЕНКА
КАЧЕСТВА МЯСА МОЛОДНЯКА ОВЕЦ ЭДИЛЬБАЕВСКОЙ
ПОРОДЫ 119
- 47 **Ермуканова А., Кенбаева А., Жиенбаева С.Т.**
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ МИНЕРАЛОВ
ПРИ ПРОИЗВОДСТВЕ ПРЕМИКСОВ 122
- 48 **Євтушенко О. Т.**
ГАРБУЗ МУСКАТНИЙ – ЦІННИЙ ПРОДУКТ ХАРЧУВАННЯ 125
- 49 **Єгоров Д. К., Єгорова Н. Ю., Капустян М. В., Бордун М. Д.**
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ ЗЕРНОВИХ
КУЛЬТУР НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ 127
- 50 **Жерनावський М. С., Міхєєв В. Г., Міхєєва О. О.**
ВПЛИВ РІЗНИХ МІЖРЯДЬ І НОРМ ВИСІВУ НА ГУСТОТУ
РОСЛИН СОНЯШНИКУ В ПІВНІЧНОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ 130
- 51 **Ишанкова Т. С.**
ПЕРСПЕКТИВНЫЕ СОРТА ЯБЛОК, РАЙОНИРОВАННЫЕ
В АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ, ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА СИДРА
И ЯБЛОЧНОГО БРЕНДИ 132
- 52 **Івакін О. В., Маматов М. В.**
БІОЛОГІЧНА ОЦІНКА СОРТІВ ЛОХИНИ ПРИ ВИРОЩУВАННІ
В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 135
- 53 **Каракуця К. С.**
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПЕТРУШКИ В УМОВАХ
ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 138
- 54 **Кириченко В. В., Коломацька В. П., Брагін О. М., Князев Д. О.**
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СЕЛЕКЦІЇ СОНЯШНИКУ
НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ 140
- 55 **Клечковський Ю. Е., Большакова В. М.**
КАРАНТИННІ ВИДИ ШКІДНИКІВ ДЕРЕВИНИ РОДИНИ
НЕСПРАВЖНІ КОРОЇДИ (BOSTRYCHIDAE) 142
- 56 **Клечковський Ю. Е., Шматковська К. А.**
ШИПОНОСКА СОНЯШНИКОВА (*MORDELLISTENA PARVULA*) 144

	GYLL.) – НОВИЙ ШКІДНИК СОНЯШНИКУ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	
57	Ковальчук Ю. В. МЕХАНІЗМ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕХНОГЕННО ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ	146
58	Козіна Т. В., Пахарчук С. С. ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМНОЖЕННЯ ТА ВИРОЩУВАННЯ ВИНОГРАДУ	149
59	Колесніков М. О., Пашенко Ю. П. ВПЛИВ КОМПЛЕКСНИХ СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ НА ФОРМУВАННЯ ФОТОСИНТЕТИЧНОГО АПАРАТУ ПОСІВІВ ГОРОХУ ПОСІВНОГО В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	151
60	Коломієць А. М., Філіпчук А. А., Рожков Р. В., Турчинова Н. П., Криворученко Р. В. АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГЕКСАПЛОЇДНИХ ВИДІВ ПШЕНИЦІ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	154
61	Коломієць А. М. ІНТРОДУКЦІЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ В СЕЛЕКЦІЇ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ З КИТАЮ	157
62	Коркодола М. М., Макляк К. М. ФОРМУВАННЯ ЛУШПИННОСТІ НАСІННЯ КОНДИТЕРСЬКОГО СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ ВИРОЩУВАННЯ	159
63	Кравченко А. І. АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОРТІВ І ЛІНІЙ ВІВСА ГОЛОЗЕРНОГО	161
64	Красуля Т. І. ЗРАЗКИ ГЕНОФОНДУ ЯБЛУНІ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ НА КОМПЛЕКС ОЗНАК	164
65	Криворученко В. В., Рожков Р. В., Криворученко Р. В. МІНЛИВІСТЬ ТА УСПАДКУВАННЯ ОЗЕРНОСТІ КОЛОСА В ГІБРИДІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	165
66	Куаньшспаева И. С., Батырбаева Н. Б., Кекибаева А. К. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОИЗВОДСТВА БЕЗГЛЮТЕНОВОГО ПИВА	168
67	Кудря Н. А. ПРОДУКТИВНІСТЬ СІВОЗМІН КОРОТКОЇ РОТАЦІЇ ЗАЛЕЖНО ВІД НАСИЧЕНОСТІ СОНЯШНИКОМ	171
68	Кудря С. І., Тараріко Ю. О. ВПЛИВ КОРОТКОРОТАЦІЙНИХ СІВОЗМІН НА ВМІСТ ПОЖИВНИХ РЕЧОВИН У ҐРУНТІ	174
69	Куц О. В., Найдьонова О. Є. ОПТИМІЗАЦІЯ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ ТОМАТІВ ЗА АЛЬТЕРНАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ	177

70	Лебединський І. В., Карачун В. Л. ВИВЧЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ІНДЕТЕРМІНАНТНИХ ГІБРИДІВ ПОМІДОРА В УМОВАХ ЗИМОВИХ ТЕПЛИЦЬ	180
71	Лебединський І. В., Пасічник А., Громовий С. ВИРОЩУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ СОРТІВ ПОМІДОРА В УМОВАХ ЛІСОСТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ	182
72	Леус В. В. ВПЛИВ ДОБРИВ-АНТИСТРЕСАНТІВ ФІРМИ «ТІМАК АГРО» НА ТОВАРНІ ЯКОСТІ ПЛОДІВ ЯБЛУНІ В ІНТЕНСИВНОМУ САДУ	184
73	Лиманська С. В., Бучковська А. А. БІОІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОШУК ГЕНІВ СТЕРИЛЬНОСТІ ПИЛКУ В АМАРАНТУ	186
74	Литвиненко Т. С., Маренич М. М. ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ І ЯКОСТІ ЗЕРНА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ	188
75	Логвиненко В. В. ВИДОВИЙ СКЛАД ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ШКІДНИКІВ СОЇ	190
76	Любич В. В. ФОРМУВАННЯ ПЛОЩІ ЛИСТКОВОЇ ПОВЕРХНІ РІЗНИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ОЗИМОЇ	193
77	Малюк Т. В., Козлова Л. В. РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧІ ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ ІНТЕНСИВНИХ НАСАДЖЕНЬ ЧЕРЕШНІ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	196
78	Маматов М. В., Івакін О. В. ВИРОЩУВАННЯ НАПІВКАРЛИКОВИХ КЛОНОВИХ ПІДЩЕП ЯБЛУНІ СПОСОБОМ ГОРИЗОНТАЛЬНИХ ВІДСАДКІВ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	199
79	Марченко Т. Ю., Жупина А. Ю. КОРЕЛЯЦІЯ ВМІСТУ КЛЕЙКОВИНИ В ЗЕРНІ, БІЛКОВОСТІ, УРОЖАЙНОСТІ ТА ТРИВАЛОСТІ ПЕРІОДУ «ЦВІТІННЯ – СТИГЛІСТЬ» У СЕЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ, ЩО ПОХОДЯТЬ ІЗ ГІБРИДІВ РІЗНОГО ЕКОЛОГО- ГЕНЕТИЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ ЗА УМОВ ЗРОШЕННЯ	202
80	Мацюк В. О., Зленко І. Б. ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЧОРНОЗЕМІВ У ПРИРОДНИХ ТА АГРОЕКОСИСТЕМАХ ПРИСАМАР'Я	204
81	Мистрець С. І., Грибинча В. Н., Лебедюк Г. В., Лукиян В. Д. ЕТАПИ ПРОДВИЖЕННЯ ГІБРИДІВ КУКУРУЗИ НА ОФИЦІАЛЬНОЕ ТЕСТИРОВАНИЕ И ВНЕДРЕНИЕ В ПРОИЗВОДСТВО	207
82	Міщенко С. В. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ГІБРИДІВ ПРОМИСЛОВИХ КОНОПЕЛЬ РІЗНИХ НАПРЯМІВ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ	210

83	Могилевська В., Свиридова Л. А. ДИНАМІКА РОЗВИТКУ РОСЛИН ГІБРИДІВ СОРГО ЗЕРНОВОГО ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ СІВБИ	212
84	Мозговий Р. С., Жукова А. О. ВПЛИВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА АГРОФІЗИЧНІ ПОКАЗНИКИ ЧОРНОЗЕМУ ТИПОВОГО ТА ВРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКУ	213
85	Мойсієнко В. В., Тимощук Т. М. ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДНОГО ЖИТА ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ РЕТАРДАНТІВ	215
86	Муратов Д. С. ВПЛИВ ГЕРБІЦИДІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОНЯШНИКУ	218
87	Оленченко А. В. БІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД СТУПЕНЯ ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ В ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	220
88	Пилипець С. О. БІОІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОШУК ГЕНІВ, ЩО ВІДПОВІДАЮТЬ ЗА СИНТЕЗ ТОКОФЕРОЛІВ У АМАРАНТУ	222
89	Піковський М. Й., Мирошниченко Д. М. ПАРАЗИТУВАННЯ БОРОШНИСТОРОСЯНИХ ГРИБІВ НА КВІТКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИНАХ	224
90	Покопцева Л. А. ПРОДУКТИВНІСТЬ СОНЯШНИКУ ГІБРИДУ КАМЕНЯР ЗА ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ В СТЕПУ УКРАЇНИ	226
91	Положенець В. М., Немерицька Л. В., Журавська І. А., Станкевич М. Ю. ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ КАРТОПЛІ ПРОТИ СТЕБЛОВОЇ НЕМАТОДИ В ПОЛІССІ ТА ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	229
92	Пономарьова М. С. АГРОВИРОБНИЦТВО: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	230
93	Попов С. І., Авраменко С. В., Попов Ю. В. ВПЛИВ РІЗНИХ ДОЗ АЗОТНОГО ПІДЖИВЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	232
94	Поташов Ю. М. КАБІNET – КАФЕДРА, ВІДДІЛЕННЯ – ФАКУЛЬТЕТ	235
95	Поташова Л. М. ВПЛИВ СПОСОБІВ СІВБИ ТА НОРМ ВИСІВУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ У СХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	238
96	Пузік Л. М., Бондаренко В. А., Гайова Л. О. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЗБЕРЕЖЕНОСТІ КАПУСТИ ПЕКІНСЬКОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБУ ПАКУВАННЯ ТА ВЕЛИЧИНИ ГОЛОВКИ	241

- 97 **Пузік Л. М., Пузік В. К., Гавриш Т. В.**
ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ
ЗЕРНА СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ 244
- 98 **Резнік С. В., Сотников Ю. О.**
КЛАСИФІКАЦІЯ ЧОРНОЗЕМІВ НА ОСНОВІ ПОКАЗНИКІВ
БІОЛОГІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ҐРУНТУ 247
- 99 **Рожков А. О.**
СУЧАСНИЙ КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИБОРУ СПОСОБУ
СІВБИ ТА НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ 249
- 100 **Рожков А. О., Чигрин О. В.**
БІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ
ЗА УМОВ ДІЇ КОМПЛЕКСНИХ ДОБРІВ І ПЕРЕДПОСІВНОЇ
СТИМУЛЯЦІЇ НАСІННЯ 253
- 101 **Рожков Р. В., Турчинова Н. П., Іванов О. В., Турчинов О. О.**
РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗРАЗКІВ ПОЛБИ
ЗВИЧАЙНОЇ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 256
- 102 **Ротарь В. В.**
РАЦІОНАЛЬНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В РЕГІОНАЛЬНИХ
ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМАХ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 259
- 103 **Рустемова А. Ж.**
ПИЩЕВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ХЛЕБА ИЗ ЗЕРНОБОБОВОЙ СМЕСИ 261
- 104 **Свиридова Л. А., Могилевська В.**
ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ І ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ РОСЛИН ГІБРИДІВ СОРГО
ЗЕРНОВОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ ФОРМ І ДОЗ ДОБРІВ 265
- 105 **Сейтназарова Т. Е.**
ПРОЯВЛЕНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННО-ЦЕННЫХ ПРИЗНАКОВ
У ЛИНИИ ХЛОПЧАТНИКА, СОЗДАНЫХ МЕТОДОМ
ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ ОТДАЛЕННОЙ ГИБРИДИЗАЦИИ 266
- 106 **Сендецький В. М., Мельничук Т. В., Туць Л. І., Матвійчук О. В.**
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕСТРУКТОРА
ВЕРМИСТИМ-Д У СУЧАСНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ 268
- 107 **Скидан М. С.**
ЖИВЛЕННЯ ПОСІВІВ ЦИБУЛІ 270
- 108 **Станкевич М. Ю., Забродіна І. В., Станкевич С. В.**
СУЧАСНИЙ АРЕАЛ ТА ШКІДЛИВІСТЬ СТЕБЛОВОЇ НЕМАТОДИ
(*DITYLENCHUS DIPSACI FILIPJEV*) 272
- 109 **Умаров М. М.**
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВНЕСЕННЯ РІДКИХ СТАРТОВИХ
ПРИПОСІВНИХ ДОБРІВ НА СОНЯШНИКУ 275
- 110 **Усова З. В., Леонов О. Ю., Суворова К. Ю., Шелякіна Т. А.**
ПЕРСПЕКТИВНІ ЛІНІЇ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ
З ІНТРОГРЕСІЯМИ ВІД *AEGILOPS TAUSCHII COSS* 277
- 111 **Устік Т., Коваленко В.**
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК
ПРІОРИТЕТНА СКЛАДОВА МАРКЕТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ 280

112	Федосій І. О., Бобось І. М. ВПЛИВ ТЕРМІНІВ СІВБИ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ РЕДЬКИ ЛОБА	282
113	Філон В. І., Скидан М. С. РИНОК АГРОХІМІЧНИХ ПОСЛУГ, ЙОГО СТАН І ВДОСКОНАЛЕННЯ	284
114	Хасанов Х. М., Абдуллаев Ф. Х., Абдумухторов С. Х. НОВИЙ СОРТ МУШМУЛЫ ЯПОНСКОЙ «ЯГОНА» (<i>ERIOBOTRYA JAPONICA</i> (THUNB.) LINDL.) В УЗБЕКИСТАНЕ	285
115	Хромова А. В., Романов О. В. ВПЛИВ СТРОКІВ САДІННЯ НА КОНВЕЄРНЕ НАДХОДЖЕННЯ ПРОДУКЦІЇ КАПУСТИ БРОКОЛІ	288
116	Цвірінько А. В. РІВНІ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ВРОЖАЙНОСТІ НОВИХ СОРТОЗРАЗКІВ КОНОПЕЛЬ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	290
117	Цехмейструк М. Г. ВПЛИВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ СОЇ У СХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	293
118	Чекар О. Ю. ВПЛИВ КРАПЕЛЬНОГО ЗРОШЕННЯ НА ВМІСТ ЛАБІЛЬНОЇ ОРГАНІЧНОЇ РЕЧОВИНИ ЧОРНОЗЕМУ ТИПОВОГО ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ»	296
119	Черв'якова Л. М., Панченко Т. П. КОНТРОЛЬ ВМІСТУ ФОСФІНУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ПРОДУКЦІЇ ЗА УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ФУМІГАЦІЇ	299
120	Чернобай С. В., Рябчун В. К., Мельник В. С., Капустіна Т. Б., Щеченко О. Є. НОВІ ДЖЕРЕЛА КОМПЛЕКСУ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ТРИТИКАЛЕ ЯРОГО	300
121	Швець О. А., Сухомлін Р. Є. ДОБІР ТРАНСГРЕСИВНИХ ЗА ПРОДУКТИВНІСТЮ КОЛОСА ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	303
122	Шевченко А. М., Боженко Р. П. ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПІСЛЯПРОЄКТНОГО МОНІТОРИНГУ ВПЛИВУ ЗРОШЕННЯ НА СТАН ҐРУНТІВ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	306
123	Шишкін Б. М., Жукова Л. В. ШКІДЛИВІСТЬ ФУЗАРІОЗУ КАЧАНІВ КУКУРУДЗИ	309
124	Юдицька І. В. ВИДОВИЙ СКЛАД ШКІДНИКІВ ПЕРСИКА В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	312
125	Яремко Н. О., Удовиченко К. М. ІНІЦІАЦІЯ КУЛЬТУРИ <i>IN VITRO</i> ПІДЩЕП ВИДІВ <i>PRUNUS</i>	314

УДК 631.674.6:634.232:477.7

Малюк Т. В., канд. с.-г. наук, ст. наук. співроб., **Козлова Л. В.**, канд. с.-г. наук
Мелітопольська дослідна станція садівництві ім. М. Ф. Сидоренка ІС НААН
e-mail: t.malyuk@ukr.net

РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧІ ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ ІНТЕНСИВНИХ НАСАДЖЕНЬ ЧЕРЕШНІ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

У посушливих умовах Південного Степу найважливішим заходом накопичення вологи в ґрунті є зрошення, яке повністю змінює умови ведення землеробства та дає можливість підтримувати вологість ґрунту на потрібному для культур оптимальному рівні і тим самим створює сприятливі умови для нормального росту й розвитку рослин [1]. Багаторічними дослідженнями вчених Мелітопольської дослідної станції садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН, зокрема, і власних досліджень встановлено, що зрошення забезпечує підвищення врожайності в 2–6 разів, ніж неполивні умови [2, 3].

Зарубіжні вчені також ґрунтовно досліджують питання підвищення ефективності використання води для зрошення й оптимізації управління цим процесом, у тому числі в аспекті розумного управління водними ресурсами в контексті сільського господарства, стратегії підвищення врожайності та зниження небезпеки засолення [4, 5].

Для визначення ресурсозберігаючих елементів краплинного зрошення на землях МДСС ім. М.Ф. Сидоренка ІС НААН, упродовж 2019-2020 рр. проводилися дослідження в черешневому саду 2015 р. садіння за схемою 5х3 м. Сорт Крупноплідна на підщепі вишня Магалебська. Схемою досліду передбачено варіанти із застосуванням зрошення при РПВГ 70% НВ за різних шарів зволоження 0,4 м, 0,6 м та 0,8 м та варіанти із дефіцитним зрошенням при 100%, 75% та 50% компенсації евапотранспірації (ET_0), контрольний варіант – природне зволоження. Полив саду здійснюється стаціонарною системою краплинного зрошення із застосуванням вмонтованих крапельниць з витратою води 5,5 л/год., які розташовані під кожним деревом.

Дослідженнями встановлено визначальний вплив погодних умов, у тому числі осінньо-зимового періоду та режимів зрошення щодо особливостей формування водного режиму чорнозему південного легкосуглинкового у насадженнях черешні. Спостереження за динамікою вологості ґрунту на варіанті природного зволоження показали, що то в окремі періоди вегетації вона знижалася до 30-40% НВ, що не відповідало потребам культури і зумовила значні порушення активності фізіолого-біохімічних процесів. На варіантах із зрошенням величина вологості ґрунту коливалась в межах 65-80% НВ залежно від глибини розрахункового шару ґрунту та способу призначення поливу.

Найбільшу норму зрошення в середньому за період досліджень відмічено при призначенні поливів за агрокліматичними показниками при 100% ET_0 – 836 м³/га за середньої норми поливу 70-76 м³/га. На варіантах з призначенням

поливів за РПВГ 70% НВ залежно від глибини зволоження дерев черешні, найбільшу норму зрошення за період досліджень відмічено на варіанті із прийнятим розрахунковим шаром 0,8 м – 711 м³/га. Найбільший показник сумарного водоспоживання дерев черешні відмічено на варіанті з призначенням поливів розрахунковим способом при 100% ET₀ – 3736–3863 м³/га. Наближеними параметрами сумарного водоспоживання відзначено варіанти з призначенням поливів за 70% НВ в шарі 0,6 м та за поливів при 75% ET₀, різниця між якими становить менше 1%.

Установлено, що компенсація евапотранспірації на рівні 75% ET₀ обумовлює підтримання вологості ґрунту в шарі 0,6 м не нижче 67–70% НВ. Відхилення поливних норм між цим варіантом та за РПВГ 70% НВ (0,6 м) не перевищують 6 %. Між фактичною витратою води за РПВГ 70% НВ та показниками розрахункової випаровуваності за 75% ET₀, встановлена тісна кореляційна залежність при r²=0,92. На інших розрахункових варіантах відмічено недотримання запланованого рівня вологості ґрунту у 0,6 м шарі, яке було у бік збільшення – при 100 % ET₀ або у бік зменшення – при 50% ET₀.

Аналогічні закономірності щодо вологості ґрунту виявлено за підтримання РПВГ 70% НВ у шарі 0,4 м та за 50% ET₀, а поливний режим на цих варіантах виявився майже ідентичним. Водночас, за показниками фізіолого-біохімічних та продукційних процесів молодих дерев черешні, які описано нижче, цей варіант значно поступався іншим. Це може свідчити про те, що підтримання РПВГ 70% НВ лише у шарі 0,4 м не відповідає біологічним вимогам культури черешні, яка незважаючи на застосування елементів інтенсивної технології вирощування є досить сильнорослою.

Для управління поливним режимом чорнозему південного легкосуглинкового в насадженнях черешні, пропонується алгоритм визначення строків і норм поливів з використанням моніторингу агрокліматичних показників та розрахунком потенційної евапотранспірації (ET₀). Поливний період в насадженнях черешні починається при зниженні рівня передполивної вологості кореневмісного шару легкосуглинкового ґрунту (0,6 м) до 70% НВ за із застосуванням приладів по визначенню вмісту води в ґрунті.

При аналізуванні впливу умов зволоження на формування продукційних процесів дерев відмічено, що найкращим цвітінням та зав'язуваністю плодів відзначено варіанти із підтриманням РПВГ 70% НВ в шарі ґрунту 0,6 м та призначення поливів розрахунковим методом при 75% ET₀. За природного зволоження незалежно від варіантів досліду ці показники майже на 50 % нижчі. Це підтверджує, що за інтенсивного вирощування черешні зрошення є невід'ємною частиною технології.

У 2019 унаслідок приморозків I декади квітня (до -3,9 °С) відмічено значне пошкодження маточки квітів, що негативно вплинуло на розмір урожаю, який склав 1,6–4,5 т/га. Загибель генеративних утворень у 2020 році унаслідок дії квітневих морозів (до -5,4 °С) досягала в окремих випадках 99%, тому урожай не перевищував 0,4-1,1 т/га.

Незважаючи на це, відмічено упродовж досліджень стійку тенденцію до підвищення урожайності сорту Крупноплідна за використанням зрошення, що

забезпечило отримання до 4,5 т/га плодів. Збільшення урожайності черешні у дослідженнях відбулося переважно за рахунок зменшення осипання зав'язі та підвищення маси плодів. Слід зазначити, що на зрошуваних варіантах маса окремих плодів черешні у досліджуваній період досягала 18 г з діаметром до 39 мм. Незважаючи на невисокі абсолютні значення, отримання першої вагової урожайності (У) молодих дерев дозволило розрахувати ефективність зрошення на даному етапі розвитку дерев.

Найменший показник коефіцієнту водоспоживання в середньому за роки досліджень відмічено на варіантах з призначенням поливів при РПВГ 70% НВ в шарі ґрунту 0,6 м – 198,9 м³/ц та 75% ET₀ – 208,1 м³/ц. Найкращі показники ефективності зрошення за період досліджень відмічено на варіантах 75% ET₀ – 2,8 кг/м³ та при РПВГ 70% НВ (0,6 м) – 2,2, кг/м³. Такі дані вказують на доцільність застосування розрахункового методу визначення поливного режиму дерев черешні, як альтернатива термостатно-вагового.

Доведено доцільність призначення поливів за 75% ET₀ з метою підвищення оперативності та зменшення витрат за підтримання оптимальної вологості ґрунту та активності продукційних процесів черешні. Його використання обумовлює підтримання вологості ґрунту в шарі 0,6 м не нижче 70% НВ, а відхилення поливних норм відносно РПВГ 70% НВ не перевищує 6% за зростання ефективності зрошення. Підтримання РПВГ 70% НВ лише у шарі 0,4 м та за 50% ET₀ обумовлює послаблення продукційних процесів черешні, що свідчить про невідповідність такого режиму зволоження біологічним вимогам культури черешні. Переваг режиму зрошення за РПВГ 70% НВ у шарі 0,8 см та за 100% ET₀ за впливом на продукційні процеси черешні не виявлено. Водночас витрати води зростають на 28-33% за зменшення ефективності зрошення відносно дотримання даного режиму зволоження у шарі 0,6 м. Найкращі показники ефективності зрошення за період досліджень відмічено на варіантах 75% ET₀ – 2,8 кг/м³ та при РПВГ 70% НВ (0,6 м) – 2,2, кг/м³. Такі дані вказують на доцільність застосування розрахункового методу визначення поливного режиму дерев черешні, як альтернатива термостатно-вагового.

Список літератури

1. Водяницький В.І., Литвиненко А.Ф., Мотін В.С. Проблема та перспективи зрошення садів в Україні. *Садівництво*. 2001. Вип. 53. С. 254-257.
2. Горбач М. М., Козлова Л.В. Підвищення ефективності мікрозрошення плодкових культур на півдні України. *Садівництво*. 2012. Вип. 66. С. 182-188.
3. Малюк Т.В., Козлова Л.В., Пчолкіна Н.Г. Оптимізація водного режиму ґрунту в інтенсивних насадженнях черешні за краплинного зрошення за мульчування. *Зрошуване землеробство*. Випуск 72. 2019. С.34-39.
4. Koech, R. and Langat, P. Improving irrigation water use efficiency: a review of advances, challenges and opportunities in the Australian context. *Water*. 2018. Vol. 10, is. 12, 1771. <https://doi.org/10.3390/w10121771>
5. Tan, Q., Zhang, S. and Li, R. Optimal Use of Agricultural Water and Land Resources through Reconfiguring Crop Planting Structure under Socioeconomic and Ecological Objectives. *Water*. 2017. Vol. 9 is. 7. 488. <https://doi.org/10.3390/w9070488>.